ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/339353577

Yaylacılık Yayla Kültürü ve Antalya Yaylaları

Chapter · May 2012

CITATIONS
0

READS
197

1 author:

Cemali Sarı
Akdeniz University

96 PUBLICATIONS **175** CITATIONS

SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Cemali Sarı on 19 February 2020.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

Cilt 2

Dünden Bugüne

ANTALYA

TC
Antalya Valiliği
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları

T.C.
Antalya Valiliği
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları

Dünden Bugüne
ANTALYA

Koordinatör	: İbrahim ACAR / İl Kültür ve Turizm Müdürü
Yayın Editörleri	: Yrd. Doç. Dr. Cemali SARI - Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA / Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Serdal KURT / İl Kültür ve Turizm Md. Yrd., Birsen ÇEÇEN / İl Kültür ve Turizm Şb. Md.
Tashih	: Yasemin BARUT / Türk Dil Bilim Uzmanı / İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Fotoğraflar	: Hamit SEÇİL, Muhammet DÖNMEZER, A.Kerim ATILGAN, Ertuğrul YILMAZ
İdari Haritalar	: Sabri AYDAL / Arkeolog-Topograf / (Emekli Antalya Müzesi Md.Yrd.) (Haritalar sadece bu kitap için hazırlanmış olup, sahibinden izinsiz kullanılamaz)
Dış Kapak Tasarım	: Mustafa KÜÇÜKKURT (İskele Reklam), Yavuz YAVUZ
İç Kapak Fotoğrafı	: Antalya Korkuteli Esenyurt Köyü Cicim Dokuma Motifi (Sarı Keçili)
Dizgi Grafik	: Yavuz YAVUZ, Ali NARMAN / Avcı Ambalaj
ISBN	: 978-605-359-499-4 (tk.)

© Bu kitabın her türlü yayın hakları 2936/4110/4630/5101/5217/5571/5718/5728 Sayılı Kanunlarla değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne aittir. Yazılı olarak izin alınmadan kitap içindeki bilgi, belge ve fotoğraflar çoğaltılamaz, elektronik ortama aktarılamaz ve kaynak gösterilmeden herhangi bir şekilde yayınlanamaz.

Yazarının adı ve soyadı belirtilen bölüm, metin ve konu yazılarında; her türlü telif hakkı ve hukuki sorumluluk yazarına aittir.

2. Baskı: 500 Adet

Antalya, Mayıs 2012

Dizgi-Baskı-Cilt :

Avcı Ambalaj Ltd. Şti.
Tel: 0242 344 21 84

İletişim :

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Deniz Mh. Anafartalar Cd.N:31 P.K.485 /ANTALYA
Tel : 0242 247 76 60 (pbx) Fax: 0242 248 78 70
e-posta: antalya@kulturturizm.gov.tr - www.antalyakulturturizm.gov.tr

DANIŞMA KURULU :

Recep YÜKSEL	Antalya Vali Yardımcısı
Prof.Dr. İsrafil KURTCEPHE	Akdeniz Üniversitesi Rektörü
Prof.Dr. Fahrettin TIZLAK	S.D.Ü. Fen Ed. Fakültesi Öğ.Üyesi/Tarih Bölümü Başkanı
Prof.Dr. İlhan ERDEM	Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fak. Öğ.Üyesi/Tarih
Doç.Dr. Behset KARACA	S.D.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi/Tarih

YAYIN KURULU :

Prof.Dr. Burhan VARKIVANÇ	Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı
Prof.Dr. Bekir DENİZ	Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Prof.Dr. Muhammet YELTEN	İstanbul Arel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi-Türk Dili ve Ed.Böl.Bşk.
Prof.Dr. M. Akif ERDOĞRU	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğ.Üyesi-Tarih
Prof.Dr. Tuncer BAYKARA	Ege Üniversitesi / Emekli
Doç.Dr. Mustafa ORAL	Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğ.Üyesi-Tarih
Doç.Dr. Recai TEKOĞLU	Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Doç.Dr. Nesrin T. KARACA	Başkent Üniversitesi Fen Edeb.Fakültesi-TDE Öğ. Üyesi
Yard.Doç.Dr. Öznur AYDIN	Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan Yardımcısı
Yard.Doç.Dr. Saadettin ÖZDEMİR	S.D.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Yard.Doç.Dr. Tarana ABDULLA	Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fak.-Türk Dili ve Ed.
Yard. Doç. Dr. Cemali SARI	Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğr.Görevlisi
Dr. Elif Özlem AYDIN	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Dr. Ebru MANAVOĞLU	Akdeniz Üniversitesi Öğr.Gör./Şehir Plancısı
Öğret.Görv. Emel M.ORAL	Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Öğret.Görevlisi
Okt. Murat ÖNAL	Akdeniz Üniversitesi / Atatürk İlk.Uyg.ve Araşt.Merk./Okutman
Recep KAŞAN	Orman Genel Müdür Yardımcısı
Atay USLU	Van Vali Yardımcısı
A.Kerim ATILGAN	Kredi ve Yurtlar Kurumu Antalya Bölge Müdür Yardımcısı
Hüsamettin ÇETİNKAYA	Kumluca Belediye Başkanı
Ramazan TATLI	Kredi ve Yurtlar Kurumu Bölge Müdür Yardımcısı
Hüseyin ÇİMRİN	Kent Tarihçisi, Araştırmacı ve Yazar
Ali YILDIZ	Araştırmacı ve Yazar, Kepez Belediyesi
Mehmet AK	H.D. Gebizli Anadolu İmam Hatip Lisesi Tarih Öğretmeni
Mehmet Ali BAŞARAN	Batı Akd.Orman Araşt.Müd.-Orman Müh.
Adile DÖNMEZ	Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi Müdürü
Aysun ÇOBANOĞLU	İl Kültür ve Turizm Md.ğü Şb.Md. (Folklor Araştırmacısı)
M. Metin KARATAŞ	İl Kültür ve Turizm Md.ğü Md. Yrd. V.
Mesut ÖZEN	İl Kültür ve Turizm Md.ğü Şb.Md.
Ali Rıza GÖNÜLLÜ	Alanya Hayate Hanım İlköğretim Okulu Müdürü
Selvihan KÖLEOĞLU	Kültür ve Turizm Uzmanı-Mimar-(Antalya Rölöve ve Anıt.Md.ğü)
Sabri AYDAL	Arkeolog-Topograf-(Emekli Antalya Müzesi Md.Yrd.)
Öznur S.TANAL	İl Kültür ve Turizm Md.ğü-Folklor Araştırmacısı
Hülya YALÇINSOY	Antalya Müzesi-Arkeolog
Nermin KARAGÖZ	Antalya Müzesi-Müze Müdür Yardımcısı
Harun TOKAK	Araştırmacı, Gazeteci ve Yazar

İKİNCİ CİLT

YEDİNCİ BÖLÜM **VII. Sosyal, Ekonomik, Kültürel ve Tarihi Yapı** **23**

1. ADALET **25**
A. ANTALYA ADLİYESİ 25
B. ANTALYA BAROSU 26
C. NOTERLER 26
2- GÜVENLİK **28**
1. Güvenlik Birimleri 28
2. İl Emniyet Müdürlüğü Faaliyetleri 28
3. İldeki Emniyet Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Diğer Birimler 30
a) EGM Teftiş Kurulu Bölge Başkanlığı 30
b. EGM Merkez Emniyet Müdürleri Çalış. Merk. Başkanlığı 30
c. EGM Polisevi Müdürlüğü 30
4. Askerlik Şubesi 30
3. EKONOMİ, TİCARET ve SANAYİ **31**
1-BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ 31
2- ANTALYA TİCARET VE SANAYİ ODASI (ATSO) 31
3-ANTALYA ESNAF ve SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ (AESOB) 32
4-ANTALYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ 33
a) Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nin Amacı 33
b) Sosyal Tesis Binaları 33
c) Bölgede Kurulmasına İzin Verilen Sanayi Türleri: 33
5- ANTALYA SERBEST BÖLGESİ 37
6- ANTALYA İHRACATÇI BİRLİKLERİ 37
a. Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği 37
b. Antalya İhracatçı Birlikleri Tarafından Verilen Hizmetler 37
1. Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliği 38
2. Antalya Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği 38
3. Antalya Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği 39
7-BANKALAR 40
a) Resmi Bankalar 40
b) Özel Bankalar 41
8- KAMBİYO MÜDÜRLÜĞÜ 43
9- TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ (TSE) 43
10- DİĞER BAZI İKTİSADİ VE SANAYİ MESLEK BİRLİKLERİ 43
11-EKONOMİK BAZI İSTATİSTİK TABLOLARI 43
4. MALİYE **45**
1. Kuruluş 45
2. Defterdarlık 45
3. Vergi Dairesi Başkanlığı 45
4. TASİŞ İşletme Müdürlüğü 46
5. EĞİTİM **47**
1. OKUL ÖNCESİ, İLKÖĞRETİM ve ORTAÖĞRETİM 47
İl Milli Eğitim Müdürlüğü 47
a. Antalya İli Okul-Öğrenci-Öğretmen Tablosu (Resmi Okullar) 47
b. Antalya İli Yıllara Göre Üniversite Sınavına Giren ve Başarılı Olanların Aday Yüzdesine Göre Genel Sıralaması 48
c. Antalya İli OKS Başarı Sıralaması 48
d. Antalya Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü 48
2. YÜKSEKÖĞRETİM 49
a. Akdeniz Üniversitesi 49
a.1. Üniversitenin Fakülteleri 49
a.2. Üniversitenin Yüksekokulları ve Konservatuarı 50
a.3. Üniversitenin Meslek Yüksekokulları 50
a.4. Üniversitenin Enstitüleri 50
a.5. Üniversitenin Araştırma ve Uygulama Merkezleri 50
a.6. Üniversitenin Tıp Fakültesi Hastanesi 51
b. Diğer Üniversiteler 51
3. YÜKSEKÖĞRETİM BARINMA 51
a) Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Antalya Bölge Müdürlüğü 51
b) Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Akdeniz Öğrenci Yurdu 51

6. İMAR, ULAŞTIRMA ve HABERLEŞME **52**
1) İMAR 52
a) Büyükşehir Belediyesi 52
b) İller Bankası 5. Bölge Müdürlüğü 55
c) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 55
d) Tapu ve Kadastro 6. Bölge Müdürlüğü 56
2) ULAŞTIRMA 58
1. KARA 58
a) Antalya Karayolları 13. Bölge Müdürlüğü 58
b) Büyükşehir Belediyesi 59
c) İl Özel İdaresi 60
d) Ulaştırma Bölge Müdürlüğü 60
2- HAVA 60
3-DENİZ 61
a) Limanlar 64
1) Antalya Limanı 64
a. Antalya Limanına Gelen/Giden Yüklerin Cinsi 64
b. Antalya Limanının Hinterlandı 64
2) Kaleiçi Yat Limanı 65
3) Alanya Yat Limanı 65
4) Antalya Çelebi Marina 65
5) Finike Yat Limanı 66
6) Kemer Yat Limanı 66
7) Kaş Yat Limanı 66
8) Kalkan Yat Limanı 67
b) Antalya'da Bulunan Deniz Petrol Şamandra Tesisleri 68
b.1. Petrol Ofisi Deniz Şamandra Tesisleri 68
b.2. Nato Deniz Şamandra Tesisleri 68
b.3. Çekisan (Shel-Mobil) Deniz Şamandra Tesisleri 68
b.4. Moil (Bölünmez) Deniz Şamandra Tesisleri 68
c) Antalya Serbest Bölge İçerisinde Tekne İmal-Bakım/Onarım Yerleri ve İstatistik Bilgileri Tablo-5 .. 68
4-DEMİRYOLU 68
5-HABERLEŞME 68
a- Türk Telekom A.Ş. Güney 1 (Antalya) Bölge Müdürlüğü 68
b-PTT Başmüdürlüğü 69
6- BASIN-YAYIN 70
a- Anadolu Ajansı Bölge Müdürlüğü 70
b- Basın Yayın ve Enformasyon İl Müdürlüğü 70
c- TRT 71
d-Basın İlan Kurumu Antalya Şube Müdürlüğü 72
e-Yerel Basın-Yayın Kuruluşları 72
e.1. Televizyonlar 72
e.2. Diğer Basın-Yayın Kuruluşları 72
7- GÜMRÜKLER 74
a. Kuruluşu 74
b. Teşkilat Yapısı 74
c. Gümrük İdareleri 74
d. Gümrük Muhafaza İdareleri 74
7. SU VE ATIKSU **75**
1- DSİ XIII. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ 75
a. Barajlar ve Su Tesisleri 75
b. İnşa Halindeki Barajlar ve Hidroelektrik Santralleri 76
2- ASAT 76
a. Kuruluş 76
b. Misyon 77
c. Genel Müdürler 77
d. Yağmur Suyu 77
e. İçme Suyu 77
f. Scada 78
g. Yapımı Devam Eden İşler: 78
h. Atıksu 79
h.1. Antalya Lara Atıksu Arıtma Tesisi 79

1-Kuruluş ... 105
2-Amaç ... 106
3-Enstitü İdari Yapısı ... 106
4-Araştırma ... 106
5-Üretim ... 107
1. Çipura ve Levrek Üretimi ... 107
2. Tatlı su Balıkları Üretimi ... 107
a. Sazan üretimi ve Balıklandırma ... 107
b. Alabalık Üretimi ... 107
c. Süs Balıkları Üretimi ... 108
6- Eğitim ... 108
E-ÇİÇEKÇİLİK ... 109
a.Üretim ... 109
b. İhracat ... 110
F-TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİ ... 112
Antalya Bölge Birliği ... 112
G- ANTALYA PAMUK VE NARENCİYE TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ (ANTBİRLİK) ... 114
1. Genel Bakış ... 114
2. Tarihçe ... 114
3. Kooperatif ve Ortakları ... 114
11. SPOR ... 115
1. GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ ... 115
a. Bazı Spor Faaliyetleri ... 115
b. Geleneksel Spor Dalları ... 115
c. İlimizi Deplasmanlı Liglerde Temsil Eden Kulüpler ... 115
d. Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Mevcut Spor Salonları: ... 116
2. ANTALYASPOR (Süper Lig) ... 118
12. ÇEVRE VE HAVA ... 119
1. ÇEVRE ... 119
a. Mülga Çevre ve Orman İl Müdürlüğü ... 119
b. Mülga Antalya Özel Çevre Koruma Müdürlüğü ... 122
2. HAVA ... 124
a. İklim Özellikleri ... 124
b. Meteoroloji Bölge Müdürlüğü ... 124
13. ORMAN ... 125
1. ANTALYA'DA ORMAN MÜESSESESİ, ORMANLAR VE ORMANCILIK ... 125
a) Genel Bakış ... 125
b) Giriş ... 125
c) Türkiye'de Ormancılıkta Cumhuriyet Öncesi Dönem (1839-1923) ... 127
d) Türkiye'de Ormancılıkta Cumhuriyet Dönemi (1923-...) ... 129
e) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Dönemi ... 129
f) Antalya'da Orman İşletmeciliğinde Tarihsel Süreç ... 130
2. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ ... 133
3. ANTALYA'DA ORMAN AMENAJMAN PLANI ÇALIŞMALARI ... 141
4. ORMAN YANGINLARI ... 141
A. ANTALYA'DA ORMAN YANGINLARI ... 141
B. İLİMİZDE 2008 YILINDA ÇIKAN BÜYÜK YANGIN ... 145
a. Genel Bilgi ... 145
b. Yapılan Çalışmalar ... 146
b.1. Ağaçlandırma Seferberliği ... 146
b.2. Planlama Çalışmaları ... 146
b.3. İnşaat İkmal Çalışmaları ... 146
b.4. Üretim Pazarlama Çalışmaları ... 148
b.5. Orman Zararlıları İle Mücadele ... 148
b.6. Silvikültür Çalışmaları ... 149
5. ANTALYA'DA ORMAN KADASTRO ÇALIŞMALARI ... 150
6. ANTALYA'DA ORÜS ÇALIŞMALARI ... 152
7. MÜLGA ÇEVRE VE ORMAN İL MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞMALARI ... 152
a. Antalya'da Ağaçlandırma Çalışmaları ... 153
b. Antalya'da Orköy Çalışmaları ... 155
c. Antalya'da Korunan Alanlar ... 155
8. BATI AKDENIZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ (BAORAM) ... 158

a. Tarihsel Gelişim ... 158
b. Araştırma Müdürlüğü'nün Görevleri ve Çalışma Yöntemi ... 159
c. Araştırma Müdürlüğünün Bugünkü Yapısı ... 159
c.1. Bük Lütfi Büyükyıldırım Araştırma Ormanı ... 160
c.2. Elmalı Sedir Araştırma Ormanı ... 161
d. Araştırma Müdürlüğünde Yapılan Çalışmalar ... 161
9. DEĞERLENDİRME ... 162
14. KÜLTÜR VE TURİZM ... 165
A. KÜLTÜREL YAPI ... 165
1. ANTALYA'DA GENEL KÜLTÜR ... 165
2. İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ ... 165
a. Kuruluş ve Faaliyetler ... 165
b. Müdürlük Şubeleri ... 165
c. Faaliyet Sahaları ... 166
d. Müdürlüğe Bağlı Birimler ... 166
e. İlimizdeki Doğrudan Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Birimler: ... 166
3. KÜLTÜR MERKEZİ VE SALONLARI ... 167
a. AKM ve Cam Piramit Salonları ... 167
1. AKM / Antalya Kültür Merkezi ... 167
2. Aspendos Salonu ... 167
3. Perge Salonu ... 167
4. AKM Fuaye ... 167
5. Cam Piramit Sabancı Kongre ve Fuar Merkezi ... 167
b. Haşim İşcan Kültür Merkezi ... 168
c. Anfaş-AEC (Antalya Expo Center) ... 169
d. Elmalı Kültür Merkezi ... 169
4. FESTİVAL ve YEREL ETKİNLİKLER ... 169
a. Altın Portakal Film Festivali ... 169
b. Diğer Festival ve Yerel Etkinlikler ... 170
5. KÜLTÜR SANAT KURUM ve KURULUŞLARI ... 175
a. Güzel Sanat Galerileri ... 175
a.1. Devlet Güzel Sanatlar Galerisi ... 175
a.2. Diğer Güzel Sanat Galerileri ... 175
b. Sinemalar ... 176
c. Diğer Bazı Kültür-Sanat Kurum ve Kuruluşları ... 176
6. KÜTÜPHANELER ... 178
a. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne Bağlı Kütüphaneler ... 178
b. Diğer Kütüphaneler ... 181
c. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne Bağlı Olup Yerel Yönetimlere Devredilen Kütüphaneler ... 181
d. Antalya Halk Kütüphaneleri Okuyucu ve Kitap İstatistikleri ... 182
B. TARİHİ YAPI ... 183
1. MÜZE VE ANTİK KENTLER ... 183
1.1. MÜZELER ... 183
a. Antalya Müzesi ... 183
Yüzyılın Definesi Elmalı Sikkeleri ... 185
b. Elmalı Arkeoloji Müzesi ... 188
c. Alanya Arkeoloji Müzesi ... 188
d. Alanya Atatürk Evi Müzesi ... 189
e. Side Müzesi ... 189
f. Antalya Atatürk Evi Müzesi ... 190
g. Noel Baba Müzesi ... 190
h. Suna – İnan Kıraç Kaleiçi Müzesi ... 191
ı. Oyuncak Müzesi ... 192
i. Kent Müzesi ... 193
1.2. ANTİK KENTLER ... 194
a. Antalya Müzesine Bağlı Antik Kentler ... 194
b. Alanya Müzesine Bağlı Antik Kentler ... 214
c. Side Müzesi'ne Bağlı Antik Kentler ... 216
2. YAKIN DÖNEM TARİHİ YAPILARI 220
KALEİÇİ GELENEKSEL KONUT ÖZELLİKLERİ ... 220
C. TURİZM ... 225
1. Genel Bakış ... 225

2. Belgeli Tesisler ... 225
a. Yıllara Göre Antalya'daki Konaklama Tesislerinin Türkiye Geneli İle Karşılaştırması ... 226
b. Belgeli Konaklama Tesislerinin İl Bazında Dağılımı (2011 Yılı) ... 226
c. Kültür ve Turizm Bakanlığından Belgeli Tesislerin Tür ve Sınıflarına Göre Dağılım Tablosu ... 227
d. İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri ve Bilgileri Tablosu ... 227
e. Yatırım Belgeli Konaklama Tesisleri ve Bilgileri Tablosu ... 255
3. Ziyaretçi ve Gelir Durumu ... 262
a. İllere Göre Ziyaretçi Tablosu ... 262
b. Yıllar İtibariyle Ziyaretçi Tablosu ... 263
c. Müze ve Örenyerleri Ziyaretçi ve Gelir Tablosu ... 263
4. Seyahat Acentaları ... 264
5. Profesyonel Turist Rehberleri ... 264
6. Turizm Amaçlı Sportif Faaliyetler ... 265
7. Mavi Bayrak ... 265
a. Mavi Bayrak Ödüllü Plaj ve Marinalar Tablosu ... 265
b. Uluslar arası Mavi Bayrak Tablosu ... 266
8. Turizm Danışma Büroları ... 267
9. Alternatif Turizm Faaliyetleri ve Alanları ... 267
1. Rafting ve Safari ... 267
1.a. Rafting ... 267
1.b. Safari (Jip, Motokraf ve Kamyon Safarisi) ... 267
2. Golf Turizmi ... 267
3. Kaleiçi Kültür Turizmi ... 268
4. Kongre Turizmi ... 269
5. İnanç Turizmi ... 270
5.1. Demre Noel Baba Festivali ... 270
5.2. Serik Belek - Dinler Bahçesi ... 270
5.3. Tarihi ve Külliye Camileri ... 270
6. Konyaaltı-Saklıkent Kış Turizmi ... 271
7. Kemer Tahtalı Teleferiği ... 271
8. Yayla Kültür Turizmi ... 271
9. Kemer-Çıralı-Yanartaş ... 272
10. Alanya Sapadere Kanyonu ... 272
11. Cumhurbaşkanlığı Uluslararası Türkiye Bisiklet Turu ... 273
12. Mağara Turizmi ... 273
12.1. Alanya Damlataş Mağarası ... 273
12.2. Serik Zeytintaşı Mağarası ... 273
12.3. Alanya Dim Mağarası ... 273
12.4. Döşemealtı Karain Mağarası ... 273
12.5. Döşemealtı Kocain Mağarası ... 273
12.6. İbradı Altınbeşik Mağarası ... 273
D. İLGİLİ KURUM, KURULUŞ VE SEKTÖR TEMSİLCİLİKLERİ ... 274
E. İLİMİZİN BAŞLICA KÜLTÜREL VE TURİSTİK MEKAN VE TEMALARI ... 275
15- VAKIFLAR ... 277
1. GENEL BAKIŞ ... 277
a. Hayri veya Şer'i Vakıf ... 277
b. Avarız Vakfı ... 277
c. Yarı-Alevi Vakfı ... 277
d. Yeni Dönemde Kurulmuş Vakıflar ... 277
2- VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ENVANTERİNDEKİ VAKIFLAR ... 277
a. Antalya Vakıflar Bölge Müdürlüğü ... 277
b. Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne Bağlı Vakıf Eserler ... 278
16. DERNEKLER ... 294
1. KURULUŞ ... 294
2. ANTALYA İL DERNEKLER MÜDÜRLÜĞÜ ... 294
a. Başlıca Görevleri ... 294
b. Antalya İl Merkezi ve İlçelerinde Faaliyette Bulunan Derneklerin Sayı ve Analizi ... 295
c. Antalya İlinde Kurulan ve Fesh Edilen Dernek Sayıları ... 295
17. DİNİ HAYAT ... 296
1. İl Müftülüğü ... 296
2. Hacı Mehmet Gebizli Eğitim Merkezi ... 296
3. Türkiye Diyanet Vakfı Kitap Satış Mağazası (TDV) ... 296

18. SOSYAL GÜVENLİK, SOSYAL HİZMETLER VE SOSYAL YAŞAM 297
1-SOSYAL GÜVENLİK 297
a. Antalya Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü 297
b. Antalya İşkur İl Müdürlüğü (İş ve İşçi Bulma Kurumu Şubesi) 300
c. Bölge Çalışma Müdürlüğü 300
d. İş Teftiş Grup Başkanlığı 300
e. İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü 300
f. Antalya Şehri Emekliler Cenneti 302
2- SOSYAL HİZMETLER 303
a. İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Faaliyetleri 303
b. Valilik Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı 306
3- SOSYAL YAŞAM 306
1. NÜFUS, VATANDAŞLIK VE İSTATİSTİK 306
a. Nüfus ve Vatandaşlık İl Müdürlüğü 306
b. Türkiye İstatistik Kurumu Bölge Müdürlüğü (TÜİK) 307
c. Antalya İli Merkez ve İlçeleri Nüfus İstatistiği 307
2. BAZI YAŞAM BİÇİMLERİ 322
a. AHİLER 322
a.1. Ahilik 322
a.2. Ahiliğin İlkeleri 323
a.3. Onyedinci Yüzyılda Antalya'nın Elmalı Kazasında Bir Ahi: "ÜMMİ SİNAN 324
a.4. Ahilik Kutlamaları 326
b. YÖRÜKLER 327
1. Antalya'da Yörükler ve Yörük Kültürü 328
2. Yörüklerle İlgili Resimler 344
3. Yörükler Soy Kütüğü 348
c. TAHTACILAR 349
c.1. Tahtacılar ve Antalya Tahtacıları 349
c.2. Antalya'daki Tahtacı Yerleşimleri 350

SEKİZİNCİ BÖLÜM VIII. KÜLTÜR-SANAT ve EDEBİ HAYAT 353

A. KÜLTÜR HAYATI 355
1. HALK KÜLTÜRÜ (GEÇİŞ DÖNEMLERİ) 355
A. BAYRAMLAR 355
1. Ramazan Bayramı 355
2. Kurban Bayramı 356
3. Hıdrellez 356
B. İNANIŞLAR 358
C. GELENEKLER (Doğum, Askerlik, Evlenme, Ölüm) 358
2. MÜZİK VE OYUN KÜLTÜRÜ 364
A. ANTALYA GELENEKSEL HALK SAZLARINA GENEL BAKIŞ 364
B. ANTALYA YÖRESİ HALK ÇALGILARI 364
1. Sipsi 364
2. Kabak Kemane 367
3. Kaval 367
4. Bağlama-Cura-Parmak Curası-Üç Telli 368
5. Zurna 369
6. Davul-Darbuka-Def-Zilli Maşa Kaşık 369
7. Cümbüş 369
C. HALK OYUNLARI VE SEYİRLİK OYUNLARI 370
1. HALK OYUNLARI (DANSLARI) 370
a. Teke Oyunları 370
b. Oyun Havaları 371
c. Gurbet Havaları 372
d. Kabaardıç 372
e. Dımıdımı (Dımıdan) 372
f. Teke Beyliği Yöresinde Saptanmış Halk Dansları'nın Adları 372
g. Antalya Halk Oyunlarının Ana Figürleri 373
h. Semah 373
2. SEYİRLİK OYUNLARI 375
a. Düğünlerde Oynanan Bir Seyirlik Oyun 375

b. Elmalı'da Zekir Oyunları ve Cezaları ... 375
D. HALK AŞIKLARI (OZANLARI) ... 376
3- YAYLA KÜLTÜRÜ ... 377
1. Yaylacılık ve Yayla Kültürü ... 377
2. Antalya Yaylaları ... 380
2.1. Gömbe Yaylası ... 380
2.2. Ördübek Yaylası ... 380
2.3. Söbüce Yaylası ... 381
2.4. Beydağı Yaylası ... 383
2.5. Söğütcuması Yaylası ... 384
2.6. Feslikan (Fesleğen-Üç köy) Yaylası ... 384
2.7. Salamut Yaylası ... 386
2.8. Dereköy (Türbelinas) Yaylası ... 386
2.9. Gökbel Yaylası ... 387
3. Antalya İli Yaylaları Listesi ... 389
4. GİYİM KÜLTÜRÜ ... 392
1. Anadolu'da Giyim Kuşamın Tarihi ... 392
1.1. Baş, Saç ve Başlıklar ... 392
1.2. Takı ... 393
1.3. İçe Giyilen Giysiler ... 393
1.4. Şalvar- Çakşır- Don ... 393
2. Geleneksel Giyimde Takının Önemi ... 398
2.1. Gagaklı Takı ... 399
2.2. Kancalı Tolular ... 399
2.3. Kemer ve Tepelikler ... 400
2.4. Yanak Döven ... 400
2.5. Saç Koru ... 402
2.6. Tozuk (Tavuk- Kuş Tüyünden Gelin Başlıkları) ... 402
2.7.Takı, Terlik ve Tomaka ... 402
3. Ayak Giysileri ... 403
3.1. Çarık ... 403
3.2.Çorap ... 404
4. Antalya'da Erkek Başlıkları ... 404
5. Antalya'da Kadın Başlıkları ... 404
5.1.Çeki ... 404
5.2. Saçbağı ... 404
6. Antalya Yörük Giyim Kuşamı ... 405
7. Antalya Yöresi Kadın Giyimi ... 406
8. Antalya Yöresi Erkek Giyimi ... 407
9. Antalya Erkek Giyim Tarzı ... 408
10. Antalya Kadın Giyim Tarzı ... 408
5. GELENEKSEL MESLEKLER ... 409
1. Alanya İlçesi ... 409
2. Akseki ilçesi ... 409
3. Döşemealtı İlçesi ... 409
4. Gündoğmuş İlçesi ... 409
5. Gazipaşa İlçesi ... 410
6. İbradı İlçesi ... 410
7. Manavgat İlçesi ... 410
8. Serik İlçesi ... 410
9. Kaş İlçesi ... 410
10. Korkuteli İlçesi ... 410
11. Elmalı İlçesi ... 410
12. Finike İlçesi ... 410
13. Kumluca İlçesi ... 410
6. GELENEKSEL EL SANATLARI ... 411
1. BAKIRCILIK ... 412
2. KALAYCILIK ... 413
3. PAMUK ATICILARI (HALLAÇ) ... 413
4. YORGANCILIK ... 413
a. Türklerde Yorgan Sanatı Geleneği ... 413
b. Eski Türk Atasözlerinde Yorgan ... 415

c. Günümüz Yorgancılığı 415
d. Yorgan Yapım Tekniği 416
e. Antalya'da Bir Yorgan Ustası 416
5. NALBANTLIK 417
6. SEMERCİLER 418
7. ANTALYA YÖRESEL MEKİKLİ DOKUMALARI 418
8. ANTALYA YÖRESİ İPEK- PAMUK DOKUMACILIĞI 419
a. Alaca ve Darabulus (Trablus) Dokumaları 419
b. Kullanım Alanlarına Göre Alaca ve Darabulus Dokumaları 422
7. HALI DOKUMA 425
a. Kovanlık Köyü Döşemealtı Halıları 429
a.1. Halelli Seccâde: 429
a.2. Dokuzlu Top (Yıldızlı) Döşeme Altı Halısı 429
a.3. Kuleli Yıldız Toplu Seccâde 430
a.4. Akrepli Seccâde 430
a.5. Koyun Haplı Dallı Seccâde 430
a.6. Toplu Seccâde 430
8. MUTFAK KÜLTÜRÜ 432
A. ANTALYA MUTFAK KÜLTÜRÜ 432
B. GELENEKSEL ANTALYA YEMEKLERİ 437
1. ÇORBALAR 437
2. YEMEKLER 438
3. TATLILAR 440
4. BÖREKLER 441
5. ÖĞÜN ARASI İKRAMLAR 441
C. GELENEKSEL ANTALYA MUTFAĞI 443
1-Mutfak, Ocaklık ve Araç Gereçleri 443
2-Yörede Yapılan Yiyecekler 443
3-Ekmekler 444
4-Kış Hazırlıkları 444
5-Sofra Âdet ve Gelenekleri 444
6-Mutfak, Ocak, Yemek, Sofra İle İlgili Atasözleri, İnanışlar, Mani, Bilmece, Dua ve Beddualar 444
9. SANAT KÜLTÜRÜ 446
A. BAZI GELENEKSEL TÜRK SÜSLEME VE YAZI SANATLARI 446
1.TEZHİP 446
2. MİNYATÜR 446
3.EBRU 447
4. HÜSN-İ HAT 447
B. ANTALYA KENTİNDE PLASTİK SANATLAR "Heykel Sanatı 448
10. DENİZ KÜLTÜRÜ 456
1. Antalya'nın Fetih Öyküsü 457
2. Antalya'da Yapılan Katliam 458
3. İlk Türk Donanması 458
4. Osmanlı Devrinde Deniz 458
5. Büyük Türk Denizcisi Oruç Reis Antalya'da 459
6. Son Yüzyılda Antalya'nın Denizi 461
B. EDEBİ HAYAT 462
1- ANTALYA'NIN EDEBİ HAYATI 462
1.1 BİR YAZAR, BİR ŞEHİR: CAHİT UÇUK'UN ANTALYASI 462
1.2 'BEŞ ŞEHİR' YAZARINA MEKTUP YAZDIRTAN ŞEHİR "ANTALYA" 473
1.2.1.Özet 473
1.2.2. Ahmet Hamdi Tanpınar Kimdir? 474
1.2.3.Ahmet Hamdi Tanpınar ve Antalya 475
1.2.4.Huzur Romanı 476
1.2.5.Antalyalı Genç Kıza Mektup 479
2- HALK EDEBİYATI 483
1. Antalya Şehrinin Kuruluş Efsanesi 486
2. Adam Atacağı 486
3. Alanya Kalesi Fethi Üzerine Bir Efsane 486
4. Masallar 486
5. Fıkralar 488
6. Türküler 489

7. Ninniler 490
8. Atasözleri 490
9. Deyimler 492
10. Dualar 492
11. Beddualar 492
C. EDEBİ ÜRÜNLER VE EDEBİ ŞAHSİYETLER 493
1- EDEBİ ÜRÜNLER 493
1.1. EDEBİYATÇI GÖZÜYLE ANTALYA: "HERŞEY AKDENİZ'İN DİLİYLE KONUŞUYOR"* 493
1.2. TÜRK DİLİ ve ANTALYA AĞZI 501
1.2.1. Antalya'ya Özgü Bazı Kelimeler ve Karşılıkları 501
1.3.Antalya Teke Yöresi Ağzı ve Deyimleri 502
2. EDEBİ ŞAHSİYETLER 510

DOKUZUNCU BÖLÜM IX. MEŞHUR ŞAHSİYETLER 511

A. EDEBİ ŞAHSİYETLER 513
1. Kaygusuz Abdal 513
2. Fıtnat Hanım 514
3. Abdal Musa 514
4. Ümmî Sinan 514
5. Vahab Ümmi 515
6. Arif Rüştü GÖRGÜN 515
7. Hamit Macit SELEKLER 516
8. Baki Süha EDİBOĞLU 516
9. A.Rahim BALCIOĞLU 516
B. BAZI MEŞHUR ŞAHSİYETLER 517
1. Yeğen MEHMET PAŞA 517
2. Süleyman Fikri ERTEN 517
3. Mustafa ERTUĞRUL 518
4. Osman Yüksel SERDENGEÇTİ 518
5. Tarık AKILTOPU 520
6. Turgut CANSEVER 538
7. Ömer DURUK 538
8. Deniz BAYKAL 538
9. Hüseyin ÇİMRİN 539
10. Mevlüt ÇAVUŞOĞLU 539
C. DİNİ / İLMİ ŞAHSİYETLER 540
1. ANTALYA'NIN YETİŞTİRDİĞİ DİYANET İŞLERİ BAŞKANLARI 540
1. Ahmet Hamdi AKSEKİ 540
2. Hasan Hüsnü ERDEM 542
3. İbrahim Bedrettin ELMALI 544
2. ANTALYA'NIN YETİŞTİRDİĞİ İLMİ ŞAHSİYETLER/ MÜFTÜLER ve DİN ADAMLARI* 545
1. Elmalılı Muhammed Hamdi YAZIR 545
2. Müftü Yusuf Talat Efendi 546
3. Ahmet Hamdi Efendi (Çil Müftü) 546
4. Ahmet Hamdi OKUR 546
5. Osman Hafız (Çandır) 547

ONUNCU BÖLÜM X. KISALTMALAR CETVELİ 549

X. KISALTMALAR CETVELİ 551

ONBİRİNCİ BÖLÜM XI. KAYNAKÇA 553

1. İNTERNET KAYNAKLARI 555
2. MAKALELER BİBLİYOGRAFYASI 555
3. BİBLİYOGRAFYA 556

Kumluca - Gödene Yaylası / Kumluca - Foto: Hamit SEÇİL

3- YAYLA KÜLTÜRÜ

... "Yazlar bilirim memleketime özgü
Yiğit köy delikanlılarının
İncir çekirdeği meselelerle birbirlerini kurşunladıkları
Birinin ölü dudaklarından sızan kan daha kurumadan
Üstüne cehennem güneşlerde göğermiş mor sinekler konup kalkan
Diğeri kan ter içinde yayla yollarında
Mavzerinin demirini alnına dayamış
Yüreği susuzluktan bunalan
İçinden mahpushane çeşmeleri akan
Ansızın parlayan keklikleri jandarma baskını sanıp
Apansız silahına davranan
Nice delikanlıların figüranlık yaptığı
Yazlar bilirim memleketime özgü..."

Erdem BAYAZIT *(1939-05/07/2008)*[212]

212- Kaynak: http://www.siraze.net/antoloji/erdembeyazit (19/02/2009)

YAYLACILIK, YAYLA KÜLTÜRÜ ve ANTALYA YAYLALARI

1. Yaylacılık ve Yayla Kültürü

Yard. Doç. Dr. Cemali SARI[213]

Leidenfrost ve Pascher (1969), göçebe hayvancılığa dayalı yaylacılığın temelinin Taş Devri sonlarına doğru (M.Ö. 5000-1700) Kuzey Avrupa'nın ve Kuzey Asya'nın ağaçsız steplerinde, ağaçsız yayla çayırlarında ve bozuk melez ile çam ormanlarında, ayrıca kısmen de yaylaların yapraklı ağaçlarıyla kaplı ormanlarında atıldığını belirtmektedirler. Bu dönemde araziden faydalanma asıl olarak yaylacılık ve otlakçılıkla olmakta, alçak yerlerdeki kışlama ise arzu edilmeyen bir zorunluluk olarak görülmekteydi. Hayvan sürüleri ve yaylalar, çobanların malıydı ve yaz mevsimi sonunda hayvan sürülerinin bir kısmı satılıyor, diğer bir kısmı ise yabancı kışlaklara yerleştiriliyordu.

Anadolu'da Türk boyları gelmeden önce göçebelik bulunmuyordu. Anadolu'ya gelen göçebe Türk boylarından bir kısmı istilalara uğramış ve çöküntü halinde olan Bizans İmparatorluğuna ait harap olmuş, emniyet ve asayişi kalmamış kentlerine yerleştikleri halde, çoğunluğu göçebe hayat tarzını sürdürmüştür (Emiroğlu, 1977a).

213- * Akd. Üniv. Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi

Türk boylarının Orta Asya steplerine uyumun gereği olan göçebe hayat tarzını Anadolu'da da devam ettirmeleri şu nedenlere dayandırılmaktadır (Hütteroth'a atfen Sirel ve Yılmaz, 1997):

13. ve 14. yüzyıldaki Türk göçleri daha çok Anadolu'nun kıyı bölgelerine yönelik olmuştur. Ancak kıyılar her ne kadar ideal bir kışlak yeri olsa da, bir yandan şiddetli yaz sıcaklığı ve sıtma tehlikesi, öte yandan Osmanlı döneminde ülkedeki emniyetsizlik ile bireylerin güvenliklerini sağlamak için ulaşılması güç dağlarda geri çekilmenin daha kolay olması, kıyı bölgelerinin sürekli bir yerleşime konu olmasını engellemiştir. Ayrıca dağlık alanların özellikle orman sınırı altındaki bölümleri, az eğimli ve su açısından zengin yerleri ile iyi olanaklara da sahipti. Böylece yaz mevsiminde yüksek dağlık alanlardaki yaylalar ile kışın ılık ovalardaki kışlaklar arasında gerçekleşen göçebe hayvancılığa dayalı yaylacılık şekli ortaya çıkmıştır. Günümüzde bu şekildeki göçebe hayvancılığa dayalı yaylacılık, Akdeniz çevresinde kalıntı halinde görülebilen bir gelenek haline gelmiştir ve Beyrut, Cezayir ve Torosların güneyinde az sayıda çadırlık gruplar tarafından sürdürülmektedir.

Değişik anlamlara gelen yayla sözcüğü, hem bir fiziki ve hem de beşeri coğrafya terimidir. Fiziki coğrafya terimi olarak yayla (plâto), akarsularla derin bir şekilde yarılmış, yüksek veya yüksekçe düzlüklerdir (İzbırak, 1992:339). Beşeri coğrafya terimi olarak yayla ve yaylacılık, daha değişik anlamlar ifade etmektedir:

Eski Türklerde yayla veya yaylak (Orhun yazıtlarında), yazları oturulan yer, yani kışlak teriminin karşılığıdır (Ögel, 1978: 23-24). Orhun yazıtlarına göre, bu terim yer olarak, hayvanların otlatıldığı yüksek düzlük ve dağlar anlamına gelir.

Emiroğlu (1977b:16-17)'nun bildirdiğine göre; Alagöz tarafından göçebe hayvancılığa dayalı olan yayla, köy sürülerinin yazın en sıcak devresinde çıkıp uzun süre kaldıkları dağ merası şeklinde tanımlamıştır. Darkot, ot sağlamak amacıyla, hayvan sürülerinin dağ sıralarındaki yamaç ve düzlüklere yayılmasından yayla teriminin türetildiğini belirtmektedir. Tunçdilek ise; daha çok yüksek mahallerde yer alan yaylaların tarım yapmak, hayvan otlatmak ve bunların dışında kazanç sağlayan başka işlerde uğraşmak amacıyla gidilen, köyden ayrı, fakat köye sosyo-ekonomik bağlarla bağlı, çoğu kez köyün ortak mülkiyetinde olan geçici yerleşim yeri olarak tanımlamaktadır.

28.02.1998 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 4342 Sayılı Mera Kanunu'nda ise yayla; çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yerdir şeklinde tanımlanmıştır.

Ülkemizin yazı sıcak geçen bölgelerinde görülen ve nüfus artışı, tarım ve sanayideki gelişmeler, gelir düzeyi ve yaşam standartlarındaki artış gibi nedenlerle günümüzde oldukça yaygınlaşan ve özellikle kentsel nüfus tarafından çıkılan yerler de bulunmaktadır. Buralara da yayla denmektedir. Ancak yazın sıcaktan kaçıp serinlemek amacıyla çıkılan bu tür yazlık yerleşim yerleri yani sayfiye yerleri özelliğine sahip yaylalardır.

Yayla ve göçebe hayvancılıkla ilgili bulunan yaylacılığı ise Emiroğlu (1977a); yaz mevsiminde ve en sıcak aylarda insan ve hayvanların yaylaya gitmeleri, orada bir süre kalmaları ve ekonomik faaliyetlerde bulunmaları şeklinde tanımlamış ve bu faaliyete katılan insanların yaylalarda ve esas yerleşim yerlerindeki faaliyetlerinin, ekonomik hayatlarının bir bütün olarak yaylacılık adı altında mütalâa edildiğini belirtmiştir.

Bu soysal ve ekonomik faaliyet, yani yaylacılık ekonomisi ve yaylacılık gelenekleri, bugünkü Anadolu Türklerine, Orta Asya Türk Devletleri ve toplumlarından miras kalmıştır (Doğanay, 2001:274). Yüzyıllar öncesinin Orta Asya Türk'ünün yaşam biçimi olan bu işleyiş, Yörük grupları tarafından Anadolu'ya sokulmuş, yeni yurt olan bu sahada, Asya kıtasının özelliklerini yansıtan bir ortamın bulunmasıyla varlığını sürdürmüştür.

Bugün büyük bir ekseriyetle yerleşik hale gelmiş olan Anadolu insanı, kışı geçirdikleri alçak ve sıcak kuşak ile yazın çıktıkları yüksek ve serin kuşak arasında, hem kültürüyle hem de geçim tarzıyla ilgili yer değiştirmektedir. Yaylacılık faaliyetleri ve yayla yerleşmeleri iki kuşak arasındaki yükselti farkı ve bunun bitkilerin yetişme devresinin etkilerine bağlı şekilde, hayvancılık yapmak gayesiyle vardır. Fakat ülkemizde yaylaya gidişlerin birçok yerde, özelliklede Akdeniz Bölgesi'nde olduğu gibi, kıyı kuşağının bunaltıcı sıcaklarından kaçmak, hatta bayram vb. kısa süreli tatillerde dahi bu süreyi dinlenerek değerlendirmek amacıyla da yapıldığı bilinmektedir. Bunu yayla yerleşmelerinin bir başka tipi olarak ele almak, hayvancılıkla ilgisi olmadığını söylemek ve bunlara sayfiye yaylaları isminin vermek gerekir.

Türkiye'de yaylacılık amacıyla yaylalara göçme hareketi, genellikle dikey ritmik hareketler şeklinde olur. Göçme, belli bölgelerdeki köy, kasaba ve hatta kentlerle, yükseklerdeki plâto düzlükleri ve dağ yamaçları arasında cereyan eder. Bu hareket, yaylacılık terimlerinden olan yaylalara göçme hareketi (mezralara, komlara, bağ evlerine, rekreasyon merkezlerine olan yazlık göçmelerde burada hatırlanmalıdır), bölgeden bölgeye bazı değişiklikler gösterse de; genellikle yılın Nisan ve Mayıs aylarında başlar; 15-20 gün içinde hareket tamamlanır; 3-4 ay yaylada kalınıp ekonomik faaliyetlerde bulunulduktan sonra, Ağustos sonları veya eylül ayı içinde devamlı yerleşme bölgelerine, yani alçak bölgelere dönülür.

Yayla göçlerine, hayvanlarla birlikte, daha çok kadın, çocuk ve çobanlar katılır. Gidişte boş götürülen yayık, tekne, teneke, varil, kazan gibi boş kap-kacak, dönüşte tereyağı ve peynir gibi hayvansal gıda maddeleriyle dolu olurlar.

Ülkemizde yaylacılık faaliyetleri Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Doğu Anadolu Bölgeleri'nde yaygındır (Doğanay, 2001: 275). Zaten, gerçek yaylacılık faaliyet bölgeleri de, bu bölgelerdir.

Ülkemizde dikey ritmik yaylacılık göçlerinin söz konusu olduğu bir bölge de, Akdeniz Bölgesi'dir. Toroslar boylu boyunca bir yayla sahasıdır. İklimin yükseltiyle birleşerek yaz ve kış mevsimleri arasında yarattığı tezat, Toroslar üzerinde özellikle davarın faydalanılabileceği bitki katlarının kademe kademe yayılışı, kıyı ovaları ile dağ ve platoları birbirine bağlayan yaylacılık faaliyetlerine imkân tanımıştır. Torosların yayla yerleşmeleri genelde keçi kılından elde dokunmuş çadırlardan meydana gelmektedir. Yazları yağışın son derece az düştüğü bu bölgenin ormana komşu yaylalarından, tomruk ve tahtadan yapılmış meskenlere de rastlanır ki, bunların üzerleri, tamamen açık da olabilmektedir.

Bölgedeki yayla yerleşmeleri; Nurdağları, Engizek ve Ahır dağları ile dolayları, Çatıksuyu çevresindeki Aladağlar ve Bolkar dağları, Antalya ovaları üçgenin her iki yakasında; Toros sistemi kanatları üzerindeki bazı yörelerde toplanmıştır. Yaylalar ve bu arada yaylacılık yöreleri, genellikle 1.000 m.den sonraki Polye, dolin ve uvala gibi, karstik çanaklar içindeki su bulunan düzlüklerde önem kazanmıştır. Çadırlar buralarda kurulur; ya da kalıcı basit meskenler, buralarda yapılmıştır.

Bölgede yaylacılık faaliyetlerini, uygulanış bakımından, üç tipe ayırabiliriz (Doğanay, 2001: 276): Bir kısım yaylalar ve buralardaki yaylacılık faaliyetleri, tamamen rekreasyon amaçlı faaliyetlerdir. Bu yaylalara göçenler, yazları alçak bölgenin kentlerinden (Antalya, Alanya, Mersin, Tarsus, Adana, Kozan ve Ceyhan gibi) olmaktadır. Günübirlik gidip dönenler de vardır.

Günümüzde büyük şehirlerde yaşayan insanların şehrin gürültüsü ve kirliliğinden kaçıp, doğal güzelliklere sahip sessiz alanları tercih etmelerinin doğal bir sonucu olarak, özellikle kıyı şeridindeki tatil köylerinin sıcak ve nemli havasına karşılık yaylaların çok çeşitli bitki örtüsüne sahip olması, ormanları, krater gölleri, ırmakları, dereleri, tarihi, kültürel ve arkeolojik değerleri, dağ ve doğa yürüyüşleri, rafting, kış sporları, av ve spor olta balıkçılığı, çim kayağı, şifalı suları, yayla şenlikleri ve el sanatları gibi değerleri taşıması nedeniyle bu bölgelerin çekim merkezi olmalarına olanak sağlamaktadır.

Bölgede bir başka yaylacılık faaliyet şekli, kırsal kesim köy yerleşmelerine ait yaylacılık faaliyetleridir. Çıkış ve dönüş devreleri ritmik olarak cereyan eder. Toros sistemi dağları üzerinde bulunan bu yaylalarda, yer yer meskenler sabit olmasına rağmen, büyük çoğunluğu kıl çadır'dır. Rekreasyon amaçlı yaylalarda meskenler, genel olarak çağdaş meskenlerdir.

Bölgedeki bir üçüncü yaylacılık faaliyet şekli ise, göçebe Yörüklerin yaylacılık faaliyetleridir. Bu faaliyet, yılın Mart ayı sonunda kışlaklardan, önce yatay bir hareketle (göçme ile) Toros Dağları eteklerine yönelir. Bir süre sonra, yani Nisan ayı sonlarında, giderek dikey bir hareket kazanan göçler sonunda, Toros dağları yaylacılık bölgelerine ulaşılır. Bu göçler sonunda, zaman zaman yer değiştirilerek sürdürülen ekonomik faaliyetler, Eylül ayı sonlarında bitirilir ve önce etek ovalarına, Kasım ayı sonlarında da, kıyı ovalarına inilir (Göney, 1976: 135-136). Bu grup yaylacılık faaliyetinde, devamlı yerleşmelerden geçici yerleşmeler olan yaylalara ve oradan da sürekli yerleşmelere, düzenli bir göçme hareketi yoktur.

Coğrafi, tarihi, sosyal şartların oluşturduğu bu geniş yaylacılık hareketi ülkemizde yer yer özel karakterler gösterir.

Yayla meskenleri, yerleşik evler ve göçebe evler şeklinde olabilir. Kuşkusuz büyük bir çoğunluğu, yerleşik evler durumundadır. Bunlar da, bölgeden bölgeye çok değişik şekiller gösterirler. Plan bakımından, genellikle hayvancılık ekonomisinin gereklerine uydurulmuştur. Evlerin ek yapıları ahır, ağıl ve sütlük gibi bölümlerdir. Ancak bunlar, fonksiyonel açıdan en önemli eklentilerdir. Ailenin barınmasına yönelik bölüm ise, genellikle nihayet bir ocaklık, dar bir avlunun kenarında yüksekçe bir yatak sekisi gibi eklentilerden oluşur.

Bölgenin özelliklerine göre, meskenlerde yapı gereci taş (Akdeniz Bölgesi), kerpiç (İç Anadolu Bölgesi) ve ahşap-taş karışımı olabilir.

Yayla evleri, sahiplerinin ekonomik ve kültürel düzeyine göre, hem bölgeden bölgeye, hem de aynı yaylanın değişik meskenlerinde, kat durumu, oda sayısı ve iç konfor yönünden, büyük farklılıklar gösterir.

Yaz mevsiminde orta yükseklikteki dağlık alanları aşağı seviyelere göre ılıman iklimi, ekonomik nedenlerle yapılan yaylacılık faaliyetine, öncelikle yöre halkı tarafından yapılan rekreasyon işlevi kazandırmıştır. Büyük kentlere göç eden toprağını ve hayvanını satan yöre halkının, geleneksel olarak yaylaya çıkmayı devam ettirmeleri, çevredeki yerleşim birimlerinin rekreasyon gereksinimini karşılayan yaylaları uzak mesafelere açmış ve sadece tatil amacıyla yaylaya çıkan bir nüfus ortaya çıkarmıştır. Rekreasyon amacıyla yaylaya çıkan nüfusun ve yaylada tatil amaçlı ikinci konut sayısının artması, yaylalara altyapı ve üstyapı hizmetlerini gerekli duruma getirmiştir. Alt yapı hizmetlerinden yol, su ve elektrik olanaklarının sağlanması,

bu yaylalarda günlük rekreasyonel faaliyet alanı olarak faydalanan nüfusu da arttırmıştır.

Yaylaların çevre halk tarafından rekreasyon amacıyla kullanımı yaylacılık faaliyeti kadar eski olmakla beraber, turizme açılması oldukça geç olmuştur.

2. Antalya Yaylaları

Türkiye'de yaylacılık açısından geniş olanaklara sahip dağlarımızdan birisi de Toros Dağları'dır. Toros Dağları Alp Dağları sisteminin güney kanadına ait olup, geniş bir alana yayılırlar. Bu dağ kuşağının Antalya Körfezi'nin kuzeyinde kalan kısmı Batı Torosları oluşturur.

Yeşilgöl, Akdağ, Gömbe, Kaş - Foto1: Hamit SEÇİL

Batı Toroslar, sahip oldukları eşsiz güzellikteki manzaraları, gölleri, ormanları, yaylaları ve alpin çiçeklerle süslü çayırları bölge sakinlerini Nisan ayından başlayarak, Ekim ayına kadar kendisine çeker. Yöredeki tarımsal hayat tarzının karakteristik bir uygulaması olan yaylaya çıkma geleneği günümüzde yeni anlamlar yüklenerek sürdürülmektedir. Geleneksel yaylacılık faaliyetlerinde kullanılan yaylalar, günümüzde fonksiyonel değişime uğrayarak, insanların tatillerini geçirdiği sahalar niteliğini kazanmış ve turizm sektöründe değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu sayede tatil anlayışları birbirine tamamen zıt olan iki farklı turist tipini aynı bölgede ağırlama olanağına sahip bulunan araştırma sahası, turizm sektöründe kendine önemli ayrıcalıklar sağlama durumundadır. Artık günümüzde Antalya yaylaları, yerli ve yabancı turistlerin uğrak yeri olmuştur:

2.1. Gömbe Yaylası

Gömbe yaylası (1.500 m.), Kaş sınırları içinde olup ilçeye 70 km uzaklıktadır. Kaş'tan Elmalı'ya doğru gidildiğinde, büyük bölümü çam ağaçlarından oluşan ormandan geçilerek asfalt bir yolla Gömbe'ye ulaşılır. Yaylaya, Kaş'tan Elmalı ve Gömbe dolmuşlarıyla çıkılabilir. Ayrıca seyahat acenteleri tarafından günübirlik Gömbe yaylası turları da organize ediliyor.

Gömbe, yaz aylarında kıyının bunaltan sıcağından rahatsız olup serin günler geçirmek isteyenler tercih ettiği bir yayla/köydür.

Gömbe yaylasının turizm çekiciliği doğal güzelliğidir. Akdağ'ın (3.000 m.) zirvesinden eriyen kar sularının 60 m yüksekten dökülmesiyle oluşan şelale Gömbe'den görülebilir. Bu çağlayan Uçarsu olarak adlandırılmaktadır. Uçarsu'yu daha yakından görmek için ilginç bir doğa yürüyüşü yapılabilir. Yolun tamamı yürüyüşe dahil edilebilir yada 6-7 km.si araçla gidilip sonra yolun kalan 1.5 km. si yürünebilir. Yaylanın doğal güzelliği sadece bununla da bitmez. Uçarsu'ya ulaşma heyecanı doğaseverleri sarmış iken, hemen onun yanı başında küçücük bir gölle karşılaşılması ise keşfetme heyecanını doruklara tırmandırır. Bu göl ise Yeşilgöl olarak adlandırılmaktadır. Büyük olasılıkla suyunun renginden dolayı yeşil göl denmiştir. Yeşilgöl (0.5 km^2) oldukça küçük bir göldür. Gölün etrafında ağaç yok, ama çevresi çayırlarla kaplıdır. Kamp kurulabilir, piknik yapabilir (Bkz. Foto 1).

Haziranın ilk haftasında Tekke köyünde düzenlenen Abdal Musa şenlikler için gelenler Gömbe'ye (Uçarsu'ya) de gelerek dilek dileyip kurban keserler, sema törenleri ve folklor gösterileri yaparlar (Bkz. Foto 2).

Gelen turistler her türlü ihtiyaçlarını yayladan karşılayabilirler. Gömbe'de pansiyonculuk çok gelişmiştir. Toplam yatak sayısı 200'ü bulur.

2.2. Ördübek Yaylası

Ördübek yaylası (1.200 m.), Finike'nin kuzeyinde ilçe merkezine 47 km., Yazırköyü'ne 8 km uzaklıktadır. Finike-Elmalı karayolunun 41. km.sinden ba-

Foto 2: Uçarsu, Akdağ, Gömbe, Kaş

tıya dönülerek 6 km.lik asfalt bir yolla ulaşılır. Yaz aylarında Finike'den minibüslerle ulaşmak mümkündür.

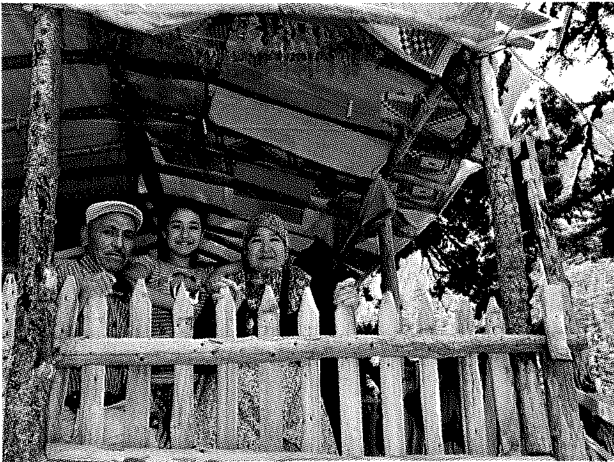
Ördübek, Kumluca, Turunçova, Demre ve Yazır'dan çıkan yaylacılar tarafından kullanılır. Yazlık olarak kullanılan yaylada kış aylarında kimse kalmaz. Haziran başında yalaya çıkılmakta eylül ortalarına kadar burada kalınmaktadır. Ayrıca sadece hafta sonları için veya günübirlik gelip giden günlük işlerini takip eden nüfus ta azımsanmayacak kadar çoktur. Daha çok sayfiye amacıyla kullanılan yaylada nüfus, yaz döneminde yaklaşık 1.000 kişi kadardır. Hayvancılık ise Yazırköylülerince yapılmaktadır. Yazır'daki kışlaklarından çobanlar eşliğinde ayrılan sürüler, Ördübek ve Ernez yaylası ile çevredeki diğer yaylalarda (Kohu dağındaki) otlatılmaktadır.

Çok geniş alana yayılmış olan yayla yüzeyi dağ çayırları ve kır çiçekleri ile kaplıyken, etrafı karaçam, asırlık sedir ağaçları ve ardıç ağaçlarıyla çevrelenmiştir. Çoğunluğu çadır, 25 kadar da betonarme evin olduğu Ördübek yaylasında 300 hane bulunmaktadır (Bkz. Foto:3,4). Gedik ve Ağustos mevkiinde betonarme evler, Kaymakkestiren ve Daşoluk mevkiinde de çadırlar yoğunluktadır. Tahta barakalarda ve çardaklarda bakkalların (2 tane), kıraathanelerin (3 tane) bir caminin de bulunduğu yaylada, elektrik vardır. Ördübek yaylasının suyu oldukça kıttır. Yaylada arazinin bir kısmı tapuludur.

Çok az sayıda yayla evinin olması, hiç bir alt yapının bulunmaması, bu harikulâde güzel olan yaylayı bakir kılmıştır. Sedir ağaçlarının gölgesinde, böcek ve kuş sesleri arasında trekking yapılabileceği gibi yakınında yer alan Arif köyünde bulunan antik Arikanda şehri, Çığlıkkara Tabiatı Koruma Alanı ve Avlan gölü yayla ziyaretinden sonra görülebilecek yerler arasındadır. Birkaç gün kalmayı düşünen ziyaretçiler çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini getirmelidir.

2.3. Söbüce Yaylası

Söbüce, Yaşilyayla'nın kuzeybatısında (25 km),

Ördübek Yaylası / Finike - Foto 3: Hamit SEÇİL

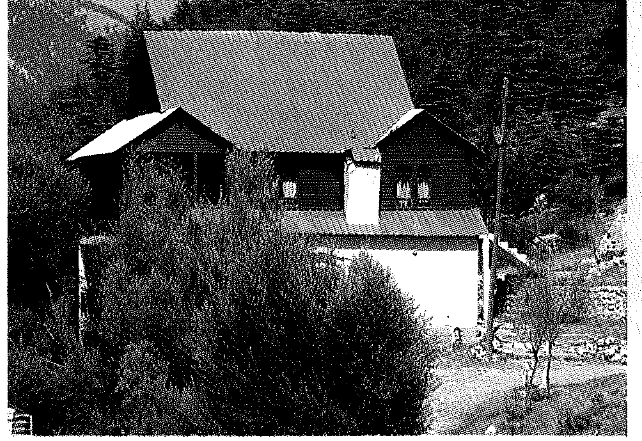

Foto 4: Ördübek yaylası, doğa ile uyumlu tarzda inşa edilmiş modern bir yayla evi, Finike.

Korkuteli'nin (53 km) en çok bilinen yaylalarından biridir. Antalya'ya 90 km uzaklıktaki yayla, Boz Musa dağı üzerindedir. Yayla burada 2.100 m. de genişçe bir düzlük arazide (4.000 bin dönümlük) kurulmuştur. Yükseltinin etkisiyle çok yıllık bitkiler, yerini alp çayırlarının yer aldığı otsu formasyona bırakır.

Söbüce yaylası Yörüklerce, Toroslar üzerinde yer alan Anamas yaylasından sonra en çok istenen, aranan yayladır (Seyirci, M., 2000: 97). Yaylaya; Güzeloba (Antalya), Döşemealtı (Antalya) ve Varsak'ta (Antalya) yaşayan Yeniosmanlı, Karakoyunlu, Honamlı aşiretleri çıkıyor. Söbüce yaylasındaki nüfusun çoğunluğunu Döşemealtı Beldesi Başköy'den Yeni Osmanlı Yörükleri oluşturmaktadır.

Söbüce yaylasının önemli özelliklerinden biri de topraklarının her aileye tapulu olmasıdır. Bu tapular ise 1896, 1898 ve 1900 (Hicri 1312, 1314 ve 1316) tarihilidir. Her bir kişiye 20'şer dönüm olarak 98 adet tapu kesilmiştir. Tapu sahiplerinin çoğunluğunu Başköylüler oluşturuyor. Fakat henüz kadostro geçmemiştir. Yaylada sabit meskenler yanı sıra plastik ve kıl çadırların da varlığı dikkat çekmektedir. Şu anda 80 tane betonarme ev vardır (Ağustos, 2006). Yaylacılardan edinilen bilgiye göre daha önceden 23 tane baraka adı verilen tahtadan yapılmış evin olduğu, betonarme evlerin büyük çoğunluğunun ise 2000 yılından sonra son 3-5 yıl içersinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Halen yapılaşma büyük bir süratle devam etmektedir. Çadırlarla betonarme evler iç içedir (Bkz. Foto: 5a, b). Kamuya ait bir caminin bulunduğu Söbüce'de, 20 tane beyaz çadır, 7 tane kara çadır olmak üzere toplam 27 tane çadır vardır. Elektrik ve telefonun olmadığı Söbüce yaylası, mevsimlik kullanılmaktadır. Yaz aylarında yaklaşık 4.000 kişinin yaşadığı yaylada, kış mevsiminde kimse kalmamaktadır. Kış döneminde yaylacıların yanlarında götürmedikleri eşyalar ise Yeşilyayla kasabası Belen mahallesinden bir bekçi tarafından korunmaktadır. Bu bekçi aynı zamanda yaz döneminde yaylada çobanlık yapmaktadır.

Foto 5a: Söbüce yaylası, Yeniosmanlı, Karakoyunlu, Honamlı aşiretlerinin çıktığı, Batı Torosların en güzel yaylalarından biri, Korkuteli.

Söbüce'de, hayvancılık son yıllarda oldukça azalmış durumdadır. Daha çok küçükbaş hayvan (özellikle koyun) beslenmektedir (Bkz. Foto: 6). Büyükbaş hayvanlar yaylada barınak olmadığı için kışlakta bırakılmaktadır. Küçükbaş hayvanlar sütlerinden ziyade daha çok kesim amacıyla beslenmektedir. Yaklaşık 400 dönümlük mera alanından kışlık ot biçilmekte, bunlar balyalar halinde hazırlanarak kamyon ve traktörlerle kışlaklara götürülmektedir. Ayrıca yaylada arpa ve buğday ekimi de vardır.

Foto 5b: Söbüce yaylası, bir kıl çadır, Korkuteli.

Köklü bir kültürü olan Yörüklerin hemen hemen en geç toprağa yerleştiği ve en yoğun yaşadıkları il Antalya'dır (Seyirci, M., 2000: 177). Oysa günümüzde yoğun olarak yaşanılan bu yerlerde bu kültürün izlerine rastlamak nerdeyse mümkün değildir. Artık geleneksel yaylaya çıkma alışkanlığının yanı sıra sadece dinlenmek ve sağlıklı bir ortamda bulunmak amacıyla yaylaya çıkanların sayısı da artmaktadır. Hatta Söbüce'deki yaylacılarla görüşüldüğünde elektrik olması durumunda sürekli burada kalacaklarını belirterek yaylanın köy statü-

Foto 6: Söbüce yaylası, bir yamaçta öğleyin toplanmış koyun sürüsü, Korkuteli.

sü kazanmasını talep etmektedirler.

Söbüce yaylası, Antalya'da geleneksel Yörük şenliklerinin düzenlendiği önemli yaylalardan birisidir. Her yıl ağustos ayının son haftasında yapılagelen (son üç yıldır yapılmıyor) Söbüce Yaylası Şenlikleri yayladaki en önemli sosyal organizasyonlardandır. Bu tür organizasyonların devamı yayla ve yaylacılık kültürünün tanıtılması ile birlikte büyük bir nüfus hareketine neden olduğu için yayla ekonomisini canlandırarak katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

2.4. Beydağı Yaylası

Erendağı ile Bakırlıdağı arasında, Alakır çayının çıktığı yerde Beydağı yaylası (2.030 m.) yer alır. Yayla, Kumluca'ya 82 km uzaklıktadır. Beydağı yaylası, çok sulaktır, bol ot ve çayırlarla kaplıdır. Yayla yazın Antalya, Kumluca (ve köylerinden de) ve Finike'den çıkan yaylacıların hayvanlarının ez fazla kaynaştığı, toplandığı bir yerdir (Bkz. Foto: 7). Çayırlıkların en genişi (19.000 dönüm kadarı) İmeciklilere aittir. Buna bitişik olarak Kumlucalıların da (Sarıcasu ve Güzören köylerinin) otlağı vardır. Otlağı çok önemlidir. Otlağın paylaşımından dolayı sık sık kavgalar bile yaşanmaktadır. Derme çatma basit meskenlerin yanı sıra hâkim yerleşmenin hâkim konut tipi, çadırlardır (Bkz. Foto: 8).

Yaylacılar nisan ayı sonu ile mayıs ayının ilk haftasından itibaren Beydağı'na ulaşmaya başlar. Mayıs ayı sonuna kadar 15 gün içerisinde yaklaşık 40 ile 45 çadır kurulur. Beydağı yaylasında çadır yerleşmeleri ile birlikte çakma adı verilen ahşaptan yapılan derme çatma basit meskenler yanında 28 tane de betonarme bina vardır. Yaylada en çok küçükbaş hayvanların olduğu gözlenir. Ancak yayladaki ekonomik faaliyetler arasına son dönemlerde arıcılık da girmiştir. Yaz aylarının yoğun nüfuslu yaylalarından biri olan Beydağı yaylası, hayvancılık uğraşının dışında, Kumluca ve Finike'nin bunaltıcı sıcaklarından bunalanların bir nebze olsun

Foto 8: Beydağı yaylası, Basit daimi bir yayla konutu, Dereköy, Kumluca.

Foto 7: Beydağı yaylası, Dereköy, Kumluca.

nefes alabilmek için kaçan insanların geldiği yerdir.

Yeni açılan yollar vasıtası ile yaylaya ulaşım çok kolaydır. Bu da, son zamanlarda Beydağı yaylasının günübirlik gelip gidenlerini arttırmıştır. Elde edilen ürünlerin yayla dönüşüne kadar elde kalmamasının en büyük nedenlerinden biri de, ulaşımın kolaylaşmasından dolayı alıcıların yaylaya rahatlıkla ulaşmasıdır.

Nüfus azalmakla birlikte kışlağa dönüş ekim başlarına kadar sürer. Kar yağışının sıklıkla görüldüğü yaylada kışın kimse kalmaz.

Herhangi bir alt ve üst yapısı bulunmayan yaylada ziyaretçilerin ihtiyaç duyabilecekleri bütün malzeme ve gıdayı yanlarında getirmeleri gerekir.

2.5. Söğütcuması Yaylası

Torosların en güzel yaylalarından biri olan Söğütcuması yaylası, Kumluca'nın kuzeyinde, Katrandağı (1.350 m.) üzerinde yer alır. İlçe merkezine 52 km uzaklıktadır. Yayla, aynı zamanda Kuzca köyünün bir mahallesidir. Söğütcuması, Kemerliler ve Kumlucalılar tarafından kullanılır (Bkz. Foto: 9a, b).

Söğütcuması yaylasının suyu boldur, elektrik enerjisi ve telefonu vardır. Sayfiye amaçlı kullanılan yaylada, fırın, kır restoranı, lokanta, bakkal, kahvehane, demirci, marangoz, cami bulunur. Cuma günleri kurulan her türlü ürünün satıldığı büyük pazara çevre köyler ve kasabalardan da gelenler olur. Söğütcuması yaylasında Geleneksel Yağlı Pehlivan Güreşlerinin yapıldığı günler bir karnaval havasında geçer.

Turizm bölgelerine çok yakın mesafede bulunan Söğütcuması yaylası (Antalya 52 km., Kemer 28 km.) yaz aylarında oldukça ilgi görür. Yaz dönemi, günübirlikçi ve hafta sonu gelip gidenlerle birlikte yaylada nüfus bazı günlerde 3.500 kişiye kadar ulaşır. Söğütcuması'nda kalış süresini büyük oranda okulların kapanış ve açılış tarihleri belirler. Yayla sakinlerinin büyük çoğunluğu kış aylarında sahildeki konutlarına iner. Ayrıca yayladaki nüfusun bir kısmı da Alakır vadisine doğru, Keles ve Çulha mahallelerine göçer. Yaylada ancak bu dönemde 6-7 hane kalır.

Foto 9a: Söğütcuması yaylası, Modern yayla konutları, Kuzca köyü, Kumluca.

Foto 9b: Söğütcuması yaylası, taş, ahşap ve kerpiçten yapılmış eski bir konut, Kuzca köyü, Kumluca.

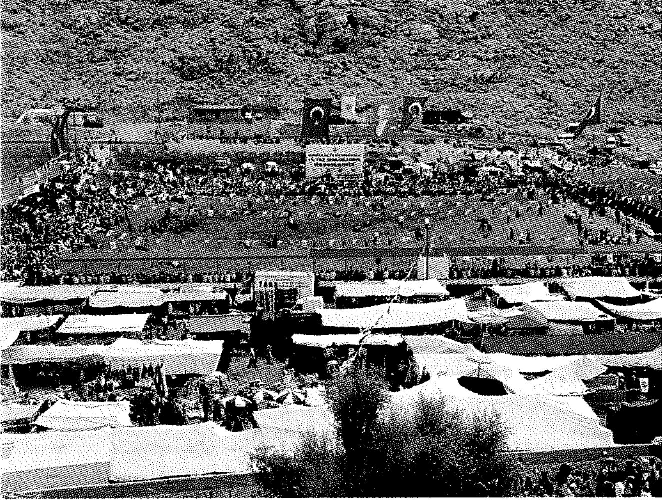
2.6. Feslikan (Fesleğen-Üç köy) Yaylası

Feslikan, Antalya ve çevresinin en bilinen yaylasıdır. Yayla, Eren Dağı, Bereket Dağı ve Karadağ arasında uzanan ve yükseltisi 1800-2000 m. arasında değişen plato sahasının güney doğusunda konumlanmıştır. Antalya körfezinin batı kıyılarında yükselen bütün yaylaların merkezi durumundadır. Kuzeyinde Eren dağın yer aldığı yayla yerleşmesinin doğusunda Sakarpınarı ve Narpızlı, batısında Karçukuru, güneybatısında ise Tufa yaylası bulunur. Yayla yerleşmelerinin birbirini bağlayan yolların geçiş güzergâhında yer alması Feslikan yaylasına özel bir önem kazandırmıştır.

Yayla, Antalya İli Merkez İlçe İdari alanı sınırları içinde yer alır. Yayla yerleşmeleri ile Antalya şehir merkezi arasındaki mesafe yaklaşık 44 km. dir. Ancak, Antalya Körfezi ile Beydağları arasında kısa mesafede oluşan büyük yükselti farkı nedeniyle bu yol yaklaşık 1 saatlik sürede kat edilebilir. Söz konusu yol tamamen asfaltla kaplıdır. Bugün Feslikan yaylasına özel otomobillerle çıkılabildiği gibi, Temmuz ve Ağustos aylarında her gün düzenli olarak minibüsler ile de ulaşmak mümkündür.

Feslikan yaylası günümüzde tipik bir kırsal rekreasyon yaylasıdır. Yaylacılık faaliyetine katılan nüfusun hemen hemen tamamı dinlenme ve serinleme amacıyla burada bulunurlar. Yayla Çakırlar, Bahtılı ve Hurma köylerinden çıkan yaylacılar tarafından kullanılmaktadır. Yaylaya son yıllarda Antalya'dan da yoğun bir yaylacı talebi söz konusudur.

Yayla şenlikleri adı altında etkinlikler ülkemiz yay-

Feslikan yaylası, her yıl Ağustos ayının ilk haftasının Cuma, Cumartesi ve Pazar günlerini içine alan dönemde yapılan şenlikler yapılmakta. Foto 10.a: Hamit SEÇİL

lalarının birçoğunda yıllardır sürdürülmektedir. Bu organizasyonlarla yaylaların, yayla ürünlerinin tanıtımı yapılır, pek çok farklı yerleşmeden gelen insanlar kaynaşır, kurulan pazardan alış-verişler yapılır ve böylece kültürümüzün bir parçası olan yaylacılık faaliyetleri farklı amaçlarla da olsa sürdürülür. Ülkemizde yayla şenlikleri ve festivalleri denilince Doğu Karadeniz Bölümü yaylaları ilk olarak akla gelenlerdir. Ancak Akdeniz Bölgesi ve Toros dağlarındaki yayla şenlikleri de azımsanmayacak kadar fazladır. Adana, Mersin, Osmaniye ve Antalya yaylalarında da bu etkinlikler sürdürülmektedir. Feslikan yaylası da bunlardan birisidir. 2005 yılından bu yana düzenlenen geleneksel Feslikan Yayla Şenlikleri Beydağları'na ve yaylalara yönelik ilgiyi arttırmış ve bu yaylaların tanıtımında önemli rol oynamıştır. Şenlikler boyunca ulusal düzeyde ünlü sanatçılar ve davetliler çağrılmakta, geleneksel yağlı pehlivan güreşleri sürdürülmekte ve toplu sünnet törenleri yapılmaktadır. Her yıl Ağustos ayının ilk haftasının Cuma, Cumartesi ve Pazar günlerini içine alan dönemde yapılan şenliklere yaylacı köy nüfusu değil, Antalya şehri ve yakın çevresinden 5000 dolayında ziyaretçi gelmektedir (Bkz. Foto: 10a, b).

Feslikan Yaylasının ana fonksiyonu dinlenme ve serinlemeye yönelik rekreasyonel faaliyetlere dayanır. Bu yüzden yaylaya çıkış ve iniş tarihleri sıcaklığın yıl içindeki seyri ile yakından ilgilidir. Ancak bu doğal etmen tek başına belirleyici değildir. Okulların açılış kapanış tarihleri, yıllık izinlerin kullanılma dönemleri, tarımsal faaliyetler gibi daha birçok etmen yayla takvimini yakından ilgilendirir.

Feslikan yaylasına çıkan nüfus miktarının artması yaylada bir takım problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunlar temelde doğal kaynakların artan talepleri karşılayamamasından kaynaklanır. Bunların en belirgini ise su sorunudur. Bu sorun yeni su depolarının yapımı ya da Sakarpınarı'ndan getirilecek su ile çözülebilir.

Foto 10.b: Feslikan yaylası, şenliklere Antalya şehri ve yakın çevresinden 5000 dolayında ziyaretçi gelmekte.

Ziyaretçiler temel ihtiyaç malzemelerini yayladan karşılayabilirler.

2.7. Salamut Yaylası

Salamut yaylası (2.000 m), Akseki'nin en güzel yaylalarından biridir. Yaylaya iki yoldan ulaşılabilir. İlki; Antalya'dan Akseki'ye devam eden karayolu bir müddet takip edildikten sonra Murtiçi köyünden sağa dönülür. Buradan Çukurköy, Çaltılıçukur (yol buraya kadar asfalt) ve Pınarbaşı köylerinden geçilerek Salamut yaylasına varılır. Diğeri ise; yine Antalya-Akseki yolu üzerinden ilerlenir, Murtiçi köyü geçilir. Akseki'ye varmadan az evvel Geyran köyüne sağa sapılır ve Taşlıca, Güzelsu köy yolu (yol buraya kadar asfalt) takip edilerek yaylaya varılır. Her iki yoldan da yaylaya ulaşım yaklaşık 25 km kadardır. Gür sedir ormanları ile kaplı yaylanın suyu boldur. Salamut yaylası, Pınarbaşı ve Çaltıçukur köylerinin yaylasıdır. Yayla Çukurköy'e 20 km., Çaltılıçukur'a 15 km uzaklıktadır.

Yaz aylarında yaylanın nüfusu oldukça artmaktadır. Bu mevsimde 25-30 haneye kadar yükselen nüfusun bazıları kış aylarında da yaylada kalmaktadır. Ancak bu sayı 5-6 haneyi geçmez.

Ekonomik uğraşının hayvancılık olduğu yaylada genelde küçükbaş hayvan besiciliği (özellikle keçi) yaygındır. Bir kısım aile de arıcılıkla uğraşır.

Yaylada kurulan bir jenaratör ile elektrik temin edilmektedir. Salamut yaylası, kamp kurmayı sevenler ve doğa yürüyüşlerinden hoşlananlar için zengin olanaklar sunmaktadır. Salamut, doğal güzelliklerinin yanı sıra yaylacıların konakladıkları ilginç çardaklar ve eski Türkmen obalarına ait kalıntıları ile de dikkat çekmektedir (Bkz. Foto: 11).

Foto 11: Salamut yaylası, yaylacıların konakladıkları çardaklar, Akseki.

Foto 12: Dereköy yaylası, yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı halinde olan yaylaya, jeep konvoyları ile safari turları düzenlenmekte Alanya.

Konaklamayı düşünen ziyaretçiler, yeme içme için çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini yanlarında getirmelidir.

2.8. Dereköy (Türbelinas) Yaylası

Dereköy, Alanya'nın kuzeyinde, yükseklikleri 1.000 m. yi aşan Toros dağlarının sırtında kurulmuştur. Yamaçlara serpilmiş küçük küçük yerleşim birimlerinden oluşan köye, 30 km. lik asfalt bir yolla ulaşılmaktadır. Yol virajlı fakat asfalttır. Torosların iç kısmına doğru yaklaşık 1 saatlik otomobil yolculuğu ile çıkılır. Ulaşım sorunu olmayan yaylanın yaz nüfusu kış nüfusunun kat kat üstündedir.

Dereköyü genelde kışlıkçıların oturduğu çok eski bir yerleşim yeridir. Karamanoğluları zamanında Hurşitler Mahallesi adıyla Mahmutseydi köyüne ait olduğu bilinmektedir. 1. yüzyılda yaşayan Mahmutseydi köyünün kurucusu Seyyidi Mahmut'un kardeşi olan Mahmut Yusuf Narabi o zamanlar Hurşitler mahallesi adıyla anılan şimdiki Dereköyü'ndeki türbede yatmaktadır (Akova, İ., 1999: 193; Çimrin, H., 2002: 182; Yetkin, H., 2002: 94, 95).

Kargı çayının aktığı vadisinin güney yamacında, çam ormanları içinde bulunan yayla, yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı halindedir. Dereköy'e jeep konvoyları ile safari turları düzenlenir (Bkz. Foto: 12). Konaklama ve yeme içme için temel ihtiyaçları yayladan sağlamak mümkündür. Ziyaretçilere kır kahveleri, bakkallar, sağlık ocağı, et yemekleri sunan lokantalar hizmet vermektedir (Bkz. Foto: 13). Yaylada alabalık üretimi yapan ve servis hizmeti veren Ceren (günlük ortalama gelen kişi sayısı yazın 250-300, kışın 30-40), Karakışla I-II (günlük ortalama gelen kişi sayısı yazın 50-60, kışın kapalı) ve

Foto 13: Dereköy yaylası, Ceren Piknik. Yaylada piknik adı verilen tesislerde turistlere konaklama, yeme içme gibi hizmetler sunulmakta (Alanya).

Köprü Piknik (günlük ortalama gelen kişi sayısı yazın 15-20, kışın kapalı) olmak üzere piknik adı verilen 4 tane turizm tesisi vardır. Bu tesislerden Ceren Piknik'e yaz sezonunda (nisan-kasım arası) haftanın her günü, kış sezonunda ise haftada 2-3 gün tur gelmektedir. Dereköy yaylasına, başta Show (her gün) olmak üzere Öger (haftada 2 kez), Tantur (haftada 2 kez), Reis (haftada 1 kez) ve Güllan (haftada 1 kez) adlı tur şirketleri safari turları düzenlemektedir. Otobüsler ve kiralık jeeplerle yaylaya gelen turistler, yayla kahvesine oturup, halkla sohbet etmekte ve ayrılmadan önce köylülerin el ürünleri olan eşyaları satın almaktadırlar. Dereköy güzergâhı üzerinde Çinoğlu, Gedevet, Pınarbaşı, Mahmutseydi ve Türktaş yaylaları da ziyaret edilmektedir. Ancak bu tur güzergâhlarının içeriğinde genellikle yürüyüş yoktur. Yemek ve alışveriş molaları dışında turistler araçlarını terk etmemekte ve akşam Alanya'daki otellerine dönerek, turu tamamlamaktadırlar. Sadece alabalık tesislerindeki çardaklarda haftasonu tatillerinin geçirmek için Alanya'dan yerli turistler gelmektedir. Yukarıda adı geçen yaylalar grubunu yılda yaklaşık olarak 10-15 bin turistin ziyaret ettiği tahmin edilmektedir.

Üzümü, inciri, pekmezi ve pestili ile meşhur Dereköy yaylası, günübirlik gezilere, piknik yapmaya, orman içinde yürüyüş yapmaya elverişlidir.

2.9. Gökbel Yaylası

Alanya'nın kuzeydoğusunda Gündoğmuş sınırında yer alan Gökbel yaylası, doğal güzellikleri ile yörenin en gözde yaylalarındandır. Akdağı eteklerinde kurulan, deniz seviyesinden 2.050 m yükseklikteki yayla, Alanya'ya 60 km uzaklıktadır (Bkz. Foto: 14). Gökbel yaylası, Ketsel beldesinde yaşayan halkın yaz aylarında göç ettiği yaylaların başında gelir. Ketsellilerin yanı sıra yaylaya, Tosmur, Çitçilli, Çığlaklı kasabası ile Karakocalı köylerinden de çıkan olmaktadır. Yaz aylarını Gökbel'de geçiren hemen hemen herkesin yaylada ikamet edeceği bir evi vardır.

Sayfiye amacıyla kullanılan Gökbel yaylası, yörenin en kalabalık yaylasıdır. Torosların sırtındaki bu yaylada elektrik enerjisi ve içme suyu gibi temel ihtiyaçlar hiç sıkıntı çekmeden karşılanabilmektedir. Ama suyu biraz kıttır. Ancak bu sorun Çıplaklı'dan getirilecek su ile çözülebilir. Yaylada bir cami, iki mescit, iki lokanta, bakkal ve kahvehane bulunmaktadır. Gökbel'de yaylacıların manar dedikleri küçük evler çok fazla iken günümüzde modern evlerin çoğaldığı görülmektedir. Kar yağışının olduğu yaylada evlerin çatıları çinkodan yapılmıştır.

Gökbel yaylasında cuma günleri kurulan pazar panayırı andırmaktadır. Gökbel'e yakın köy ve yaylalardan gelen satıcıların yanı sıra Gündoğmuş hatta Konya'dan bile gelenler olur. Orman üst sınırının yukarısındaki yaylada, geçmiş yıllarda hayvancılığın çok yaygın olmasına rağmen, günümüzde sadece iki ailede 10-15 küçükbaş (koyun, keçi) hayvan kalmıştır. Yaylaya çıkış zamanı okulların kapanış açılış tarihlerine bağlı olup, bu süre genelde 3-4 aydır. Gökbel yaylasında yaz nüfusu 1.500 kişiyi bulur. Nüfus hafta sonları daha da artmaktadır. Her aile kendi evinin önünde fasulye, domates, salatalık, kiraz gibi sebze ve meyve yetiştirir. Kışın ise yaylada kimse kalmaz.

Gökbel'de son iki yıldır yayla şenlikleri düzenlenmektedir. Yayla, yaz aylarında buz gibi havası ve doğal güzellikleriyle ziyaretçilerine doyumsuz bir yaz yaşatırken, Alanya'nın sıcağından kaçarak serin bir yaz

Foto 14: Gökbel yaylası, Alanya'nın kuzeyinde, Gündoğmuş sınırında yer alır, Alanya.

geçirmek için Gökbel'i tercih eden halk da aynı zamanda atalarından kalan Yörük kültürünün unutulmadan, çağlardan çağlara taşınmasına katkı yapmaktadır (Bkz. Foto: 15). Yaylanın tüm hizmetlerini karşılayan Ketsel Belediyesi bu tür şenliklerin organizasyonunu da üstlenmektedir.

Akdağ Kış Sporları ve Kayak Merkezinin de yapılması düşünülen Gökbel'de, topoğrafya kaya tırmanışı, yamaç paraşüdü için de son derece uygundur.

Buraya kadar adı geçen yaylalar kuşkusuz Antalya ilinin akla ilk gelen yaylalarıdır. Ancak ilde daha bir çok yayla daha vardır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1'de adı geçen yaylalar, kuşkusuz Antalya'nın alternatif turizm kaynakları içinde akla ilk gelen yaylalarıdır. Araştırma sahasındaki her yaylanın ayrı bir turizm potansiyeli mevcuttur. Sahada kıyı kesimine yakın olan yaylalar bunun avantajını kullanarak, çok yavaş da olsa turizm faaliyetlerine sahne olmaya başlamıştır. Bununla birlikte yaylaların değerlendirilmesi, çekiciliklerine oranla çok zayıftır. Araştırma sahasının kuzeyine doğru gidildikçe bu kullanımın daha da azaldığı ortaya çıkar.

Foto 15: Gökbel yaylası, ata sporu yağlı pehlivan güreşleri. Gökbel, Yörük kültürünün unutulmadan, çağlardan çağlara taşınmasına ev sahipliği yapmakta, Alanya.

Tablo 1: Araştırma Sahasının Turizm Çekiciliği Olan Yaylaları

Yayla Adı	İlçe Adı	Uzaklık (km.)	Yükselti (m.)	Kullanım Durumu	Kullanım Türü
Gömbe	Kaş	70	1.500	Yaz/Kış	Sayfiye
Ördübek*	Finike	47	1.200	Yaz	Sayfiye/Hayvancılık
Yeşilyayla*	Korkuteli	28	1.000	Yaz/Kış	Sayfiye/Hayvancılık
Söbüce*	Korkuteli	53	2.100	Yaz	Hayvancılık
Beydağı*	Kumluca	82	2.030	Yaz	Hayvancılık
Altınyaka*	Kumluca	27	950	Yaz/Kış	Sayfiye
Söğütcuması*	Kumluca	52	1.350	Yaz/Kış	Sayfiye
Üçoluk*	Merkez	40	1.500	Yaz/Kış	Sayfiye
Kartal	Merkez	48	2.000	Yaz	Hayvancılık
Karçukuru	Merkez	45	1.950	Yaz	Sayfiye/Hayvancılık
İkiz*	Serik	51	1.600	Yaz	Hayvancılık
Maşad*	İbradi	15	1.200	Yaz	Hayvancılık
Salamut*	Akseki	25	2.000	az/Kış	Hayvancılık
Morca*	Akseki	25	2.100	Yaz	Sayfiye/Hayvancılık
Çinoğlu*	Alanya	20	600	Yaz/Kış	Sayfiye
Dereköy	Alanya	30	1.000	Yaz/Kış	Sayfiye
Pınarbaşı*	Alanya	30	900	Yaz	Sayfiye

Ziyaretçiler çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini getirmelidir.

KAYNAKÇA

Akova, İ., 1999, "Alanya'nın Turizm Olanakları", İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi, S.:7, s.:183-208, İstanbul.

Çimrin, H., (2002), Antalya Tarihi ve Turistik Rehberi, Yaylacılık Matbaası, 5. Baskı, İstanbul.

Doğanay, H., (2001), Türkiye Turizm Coğrafyası, Çizgi Kitabevi Yayınları, 3. Baskı, Konya.

Emiroğlu, M., 1977a, "Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık", A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Yayın Numarası: 272, A.Ü. Basımevi, s.:238, Ankara.

Emiroğlu, M. 1977b, " Bolu'da Geçici Bir Yerleşme Tipi: Güzle", A.Ü. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, S.8, s.97-120, Ankara.

Göney, S., (1976), Adana Ovaları, İstanbul Üniversitesi Yayın No:2162, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:88, İstanbul.

İzbırak, R., (1992), Coğrafya Terimler Sözlüğü, MEB Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi, No:157, İstanbul.

Leidenfrost, K., Pascher, O., (1969), Yaylacılık, (Çev. Dündar, M. ve Caner, H.), Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Muhtelif Yayınlar Serisi, Seri Numarası: 30, GİM-Güzel İstanbul Matbaası, s.:155, Ankara.

Ögel, B., (1978), Türk Kültür Tarihine Giriş I, Kültür Bakanlığı Yayınları, No:244, Ankara.

Seyirci, M., (2000), Batı Akdeniz Bölgesi Yörükleri, Der Yayınları, No:262, Kardeşler Matbaası, İstanbul.

Sirel, B.; Yılmaz, K. T., 1997, "Çukurova Bölgesi'nde Göçebeliğin ve Yerel Toplulukların Orman Ekosistemi Üzerindeki Etkileri", XXI. Yüzyıla Doğru Sürdürülebilir Kalkınma İçin Ormancılık, XI. Dünya Ormancılık Kongresi (13-22 Ekim 1997), s.:6, Antalya.

Yetkin, H., (2002), Dünden Bugüne Alanya'da Yaşam, Çali Grafik Matbaacılık A.Ş., İstanbul.

3. Antalya İli Yaylaları Listesi

İlçe Adı	Yayla Adı	Rakımı	İl/İlçe Merkezlerine Uzaklık	Yol Durumu/ Ulaşım (Asfalt /Stabilize/Ham Yol)
Merkez	Feslikan	1200 m	35 km	Asfalt / yaz kış ulaşım var
Alanya	Aliefendi Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	Asmaca Köyü (Sıcanlı) Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	Bademağacı Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	Fakırcalı Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	İsbatlı Köyü Gevne Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	Karakocalı Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	Şıhlar Gödrel Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Alanya	Türbelinas Yaylası	-	-	Asfalt
Alanya	Yaylalı Köyü Yaylası	-	-	Stabilize / Ham
Akseki	Göktepe	2000 m	32 km	Toprak yol yazın yol açık
Akseki	Ötoluk Şahapyurdu-Gamış	1500 m	75 km	Toprak yol, yazın yol açık
Akseki	Salmut, Evlek, Mocra	1700 m	75 km	Toprak yol yazın yol açık
Akseki	Geryan	1500 m	35 km	Toprak yol yazın yol açık
Elmalı	Çam Kuyuları	1450 m	145 km	Stablize
Elmalı	Yuva Yaylası	1550 m	155 km	Toprak yol-yazın yol
Elmalı	Kildenli	1500 m	155 km	Toprak yol kışın
Elmalı	Kaynarca	1200 m	35 km	Toprak yol kışın Ulaşım
Elmalı	Akçay Yaylası	1250 m	40 km	Ham Yol
Elmalı	Yuva	1300 m	45 km	Stablize
Finike	Hörübek	1500 m	50 km	Asfalt yol, toplu taşıma
Gündoğmuş	Alibeyler-Güneycik Köyü	-	-	Stabilize / kışın kapalı
Gündoğmuş	Göktepe Kalecik Köyü	-	-	Stabilize / kışın kapalı
Gündoğmuş	Serinkaya	-	-	Stabilize / kışın kapalı
Gündoğmuş	Susam Beli Karabul Köyü	-	-	Stabilize / kışın kapalı
Gündoğmuş	Karadere	-	-	Stabilize / kışın kapalı